

Zeeland zal niet achteraan lopen bij de stijging van de waterprijs in Nederland

De waterprijzen zullen in Zeeland, afgezien van de geldontwaarding, binnen 10-15 jaar ongeveer verdubbelen. Zo besloot de directeur van de NV Watermaatschappij „Zeeland”, ir. P. Stoter, een voordracht over de toekomst van zijn bedrijf. Hij sprak tot 40 % van alle gemeenteraadsleden in deze provincie, die in Goes bijeen waren gekomen voor de première van de bedrijfsfilm „Deltawater”. Met deze film zal de komende jaren in tal van plaatsen in Zeeland de 60-, 50- en 40-jarige jubilea worden gevierd van de maatschappijen, waaruit de Watermaatschappij „Zeeland” is samengesteld. De 18 minuten durende 16 mm geluidsfilm is gemaakt door Ahrend van Gelder en geeft een goed beeld van de problematiek van de watervoorziening in deze zoutwater-rijke provincie.

Met die verdubbeling van de waterprijs staat Zeeland niet alleen, zo zei de heer Stoter. Ook andere gebieden in Nederland wachten hetzelfde lot.

„Zonder de financiële offers te kleineren „troost” ik mij echter met de gedachte, dat voor de grootverbruikers de kosten voor de grondstof water veelal maar een zeer gering percentage vormen van de eenheidsprijs van het afgeleverde produkt, terwijl ik de kleinverbruikers zou willen vragen — en dit zonder mij politiek uit te spreken —: „Denkt u niet aan een verhoging van de waterprijs in procenten, maar in centen”.

Voor de f 100,— die het de kleinverbruiker per jaar extra gaat kosten, kan met een niet te dure auto slechts 400 km worden afgelegd. De rekreatant moet net weer denken in procenten, maar dan van de jaarlasten op zijn tweede woning”.

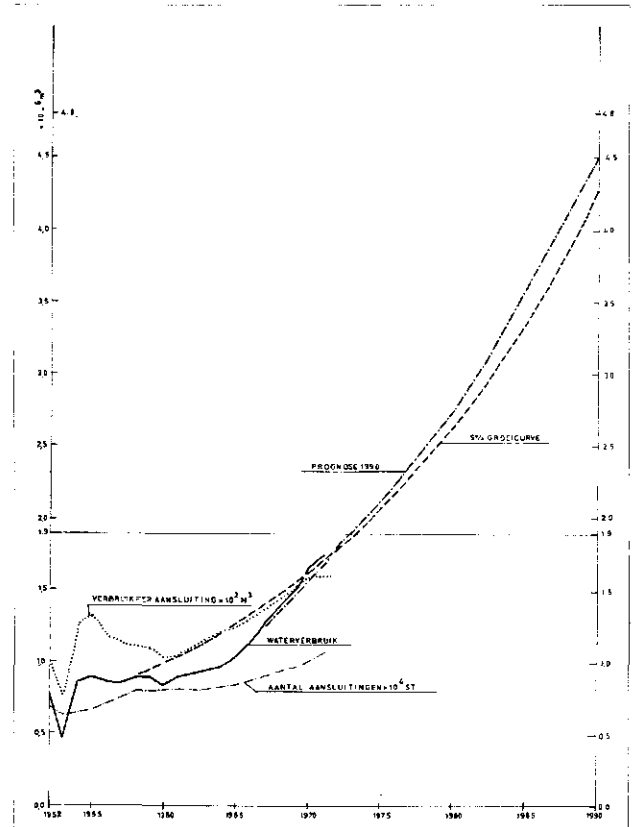
De heer Stoter was begonnen met een overzicht te geven van de huidige capaciteit van het bedrijf. Hieronder volgen enkele passages uit zijn toespraak.

De watermaatschappij beschikt momenteel over de in afb. 1

Afb. 1 - Huidige produktiemiddelen.

Herkomst	Jaarproduktie / inkoop in milj. m ³ per jaar		
	1972	minimum	maximum
Produktie			
Ossendrecht	5,9	6,0	6,0
Huijbergen	7,3	10,0	10,0
Putte	0,1	—	0,1
Halsteren	1,3	2,0	2,0
Biggekerke	0,1	—	0,2
Haamstede	1,8	1,9	2,5
St. Jansteen	2,4	2,5	3,5
Braakman	7,0	11,0	13,0
			(16,0)
	25,9	33,4	37,3
Inkoop			
Oranjezon	0,5	1,0	1,0
Schijf	7,5	10,0	10,0
Waterfabrick	5,8	8,0	9,5
	13,8	19,0	20,5
Totaal-generaal	39,7	52,4	57,8
Uiterste maximum circa 60 miljoen m ³ per jaar			

aangegeven bronnen, waarbij naast de produktie-1972 de mogelijke capaciteit is aangegeven, uitgedrukt in een minimum en een maximum. De minimum capaciteit van 52,4 miljoen m³ per jaar kan zeker worden gehaald, terwijl aan de maximum capaciteit nog een aantal onzekerheden zijn verbonden.

Afb. 2 - Prognose waterverbruik Schouwen-Duiveland.

Infiltratie van water uit Haringvliet

Volgens de huidige vergunning mag met het pompstation Haamstede 1,9 miljoen m³ per jaar aan grondwater worden gewonnen. Eind 1970 is vergunning aangevraagd voor uitbreiding van de produktie tot 2,5 miljoen m³ per jaar, waarmede de watervoorziening voor Schouwen-Duiveland verzekerd is tot en met 1976. Een uitslag op de aanvraag is tot heden niet verkregen.

Na een uitgebreide studie over de verdere mogelijkheden tot aanvulling is besloten tot infiltratie van water uit het Haringvliet in de duinen van Westerschouwen. In eerste instantie zal de capaciteit van de werken zó groot worden gekozen, dat de voorziene stijging tot 1990 kan worden opgevangen. Volgens de prognose moet in dat jaar ook voor overig Zeeland een volgende, aanvullende oplossing aanwezig zijn. Het project wordt tezamen met de „Stichting De Drinkwaterleiding Goeree en Overflakkee” uitgewerkt, aangezien ook in de kop van Goeree een verdere aanvulling van het grondwater moet plaatsvinden om de watervoorziening van het eiland veilig te stellen.

Ten einde met zoveel mogelijk belangen rekening te houden, is ten behoeve van de infiltratie op Schouwen een werkgroep van specialisten geformeerd, die contact onderhoudt met de diverse belanghebbenden.

Hoewel de infiltratie van Haringvlietwater de goedkoopste oplossing is, zal het water af pompstation circa f 1,65 per m³ gaan kosten. Rekenen wij daarbij f 0,85 voor transport- en distributiekosten, dan komt dit water volgens prijspeil 1973 voor de kleinverbruiker op f 2,50 per m³ tegen f 1,10 per m³ thans. Daar uiteindelijk de helft van het water uit goedkoper en de helft uit duurder water zal bestaan, zou, indien de kosten van het Haringvlietproject specifiek aan

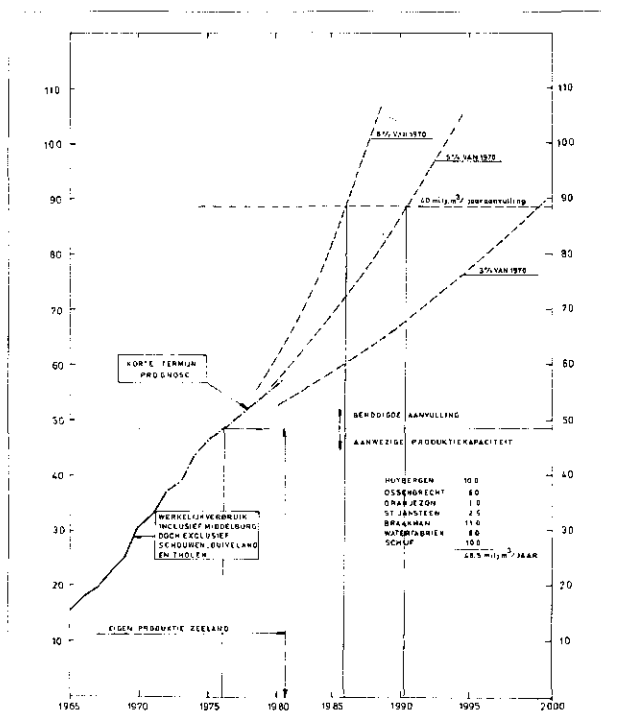
Schouwen-Duiveland zouden worden toegerekend, de kleinverbruikers-afzetprijs oplopen van f 1,10 per m³ thans tot f 1,80 per m³ in 1990, dat wil zeggen van gemiddeld circa f 110,— per gezin tot circa f 180,— per gezin, beide bij een verbruik van 100 m³.

De kostenstijgingen, veroorzaakt door geldontwaarding en vernieuwing van bestaande werken, zoals het vervangen van oude leidingnetten, zijn hierin niet begrepen. Wanneer de leiding door de Grevelingen niet als zinker behoeft te worden uitgevoerd maar zonder veel bijzondere eisen langs de dam zou mogen worden gelegd, zal dit de investering — en daarmee de kubieke meter-prijs — aanzienlijk beperken.

Huidige middelen toereikend t/m 1976

Volgens de jongste prognoses zijn de huidige produktie-middelen in Zeeland voor wat betreft de jaarkapaciteit niet toereikend tot en met 1976.

Afb. 3.

De aanvoer uit de Biesbosch moet dus in 1976 gereedkomen. Bij een groei van het waterverbruik met 5 % per jaar, zal de voorziene aanvoer van 40 miljoen m³ per jaar toereikend zijn tot ongeveer 1990 en bij een stijging met 8 % tot 1986. Aangezien op Zuid-Beveland/Walcheren en in het industriegebied Vlissingen-Oost eerst een watertekort zal optreden, moet reeds dit jaar worden begonnen met de aanleg van een gedeelte van de Biesboschleiding door Zuid-Beveland. Gedurende de jaren 1975 en 1976 zal door deze leiding grondwater worden gestuurd.

Op basis van prijspeil 1973 zal het water uit de Biesbosch circa f 1,10 per m³ gaan kosten, hetgeen de gemiddelde grootverbruikers-afzetprijs bij een bedrijfstijd van 8000 uur zal doen stijgen van circa 55 cent per m³ thans tot circa 95 cent per m³ rond 1990, en de kleinverbruikers-afzetprijs van thans f 1,10 tot circa f 1,80 per m³ in 1990. Vernieuwing van bestaande werken en geldontwaarding zijn hierin ook weer niet begrepen.

Daar de prijzen steeds een gemiddelde zijn van de relatief lage kosten van de huidige produktiemiddelen en de wat hogere kosten van het aanvullingswater, zal de waterprijs sneller toenemen als de verbruiken meer dan 5 % stijgen per jaar. Anderzijds zal door een snellere stijging het onderbezettingsverlies van de aanloopperiode kleiner zijn, zodat de uiteindelijke, gemiddelde waterprijs zich op een lager niveau zal stabiliseren. Hier staat dan weer tegenover dat bij een snellere groei dan met 5 %, eerder een volgend project moet worden aangepakt.

Intussen moet worden vermeld, dat bij genoemde prijzen tot uitgangspunt is genomen dat de aanloopverliezen van de beginperiode — immers de lange aanvoerleiding uit de Biesbosch heeft een onderbezettingsperiode van circa 14 jaar — kunnen worden geactiveerd, waarbij deze later weer worden terugverdiend als de leiding volbezet is. Mede om deze reden is de medewerking van de Rijksoverheid op dit project gevraagd.

De raad van commissarissen heeft als principieel beleid uitgesproken, dat er binnen de maatschappij na geleidelijke uniformering van de historische tarieven geen verschil in tarieven moet bestaan tussen dezelfde afnemerscategorieën in de verschillende voorzieningsgebieden.

Voor elk gebied moeten dus aanvullende voorzieningen worden getroffen, die elkaar in kostprijs niet veel zullen ontlopen.

Zoals uit afb. 4 moge blijken komt een stijging met 5 % van het waterverbruik ongeveer overeen met het landelijk gemiddelde. Voor Zeeland lijkt dit percentage laag, zodat mogelijk reeds lang vóór 1990 een volgend aanvullingsproject gereed moet zijn. Aan de andere kant is de invloed

Afb. 4 - Afzet van water.

jaar	Nederland		Zeeland (excl. Haamstede en Halsteren)		P.S. Haamstede (Schouwen-Duiveland)	
	afzet	stijging t.o.v. vorig jaar in %	afzet	stijging t.o.v. vorig jaar in %	afzet	stijging t.o.v. vorig jaar in %
1956	405.100.000	+ 4,2	7.359.082		860.009	
1957	428.900.000	+ 5,9	7.975.968	+ 8,4	861.776	+ 0,2
1958	440.900.000	+ 2,8	8.249.068	+ 9,4	905.111	+ 5,1
1959	490.200.000	+ 11,2	9.238.556	+ 12,2	892.470	- 1,4
1960	499.200.000	+ 1,8	9.296.818	+ 0,6	849.600	- 4,8
1961	518.200.000	+ 3,8	9.934.169	+ 7,1	886.983	+ 4,4
1962	545.200.000	+ 5,2	10.616.805	+ 7,1	908.297	+ 2,5
1963	595.100.000	+ 9,2	11.964.493	+ 12,7	948.890	+ 4,5
1964	633.500.000	+ 6,5	13.167.259	+ 18,5	990.111	+ 4,4
1965	652.500.000	+ 2,2	15.727.095	+ 19,7	1.063.814	+ 7,4
1966	693.700.000	+ 6,3	18.004.604	+ 14,6	1.163.727	+ 9,4
1967	741.700.000	+ 6,9	19.600.005	+ 8,9	1.277.534	+ 9,8
1968	775.700.000	+ 4,6	22.975.902	+ 16,8	1.387.172	+ 8,6
1969	830.100.000	+ 7,0	25.237.855	+ 10,0	1.476.405	+ 6,5
1970	869.600.000	+ 4,8	31.001.665	+ 22,9	1.662.612	+ 12,8
1971	904.000.000	+ 4,0	33.120.732	+ 10,0	1.738.944	+ 4,6
1972	912.000.000	+ 0,9	37.089.258	+ 12,0	1.798.945	+ 3,5
	gemiddelde stijging	5,13 % per jaar	gemiddelde stijging	11,56 % per jaar	gemiddelde stijging	4,84 % per jaar

van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren niet bekend. Mogelijk is de geringere toename van het waterverbruik in Nederland een teken dat ook de stijging in Zeeland geringer zal worden.

Biesboschwater voor industrie

Bij het Biesboschproject moge worden vermeld, dat het kwalitatief toch wel betere grondwater zoveel mogelijk zal worden gereserveerd voor de bevolking. Door de geconcentreerde ligging van de grootindustrie is dit zonder veel extra kosten mogelijk. Het Biesboschwater zal aan de industrie kunnen worden afgezet als gedeeltelijk gezuiverd water, zoals het uit de Biesbosch komt, óf het kan verder worden gezuiverd op het bestaande pompstation Braakman en op een nieuw te bouwen zuiveringswerk nabij 's-Gravenpolder. Overigens heeft het reserveren van het grondwater voor de bevolking alleen zin als wordt gewaakt tegen indringende verontreinigingen. Het beschermen van de waterwingebieden is overigens een voortdurende zorg.

Met betrekking tot de aanvulling van de watervoorziening voor de korte en middellange termijn, zullen de komende vijf jaar:

- de winningsmiddelen ten behoeve van het pompstation Braakman moeten worden uitgebreid;
- zal het project tot infiltratie van water uit het Haringvliet in de duinen van Schouwen moeten worden aangelegd;
- zullen de werken voor de aanvoer uit de Biesbosch moeten worden gerealiseerd.

De studie voor de veiligstelling van de watervoorziening van Halsteren en Tholen is nog niet afgerond, doch gezien de afwezigheid van zee-armen zal een koppeling op het leidingnet in het overige voorzieningsgebied geen bijzondere problemen met zich brengen. Mogelijk moet tezamen met Bergen op Zoom naar een oplossing worden gezocht.

Afb. 5 geeft een indruk van de investeringen die de komende 5 jaar nodig zullen zijn, resulterend in een gemiddelde investering per jaar van 45 tot 50 miljoen gulden. In een

Afb. 5 - Investerings 1970 t/m 1977 (in milj. gulden)

	historische aanschafwaarde	boek- waarde
<i>Studie:</i>		
3 januari 1970 (laatste fusie)	197,5	168,6
1 januari 1971	208,7	178,6
1 januari 1972	217,3	186,0
1 januari 1973	231,6	196,8
In 1970/1971/1972 vonden verschillende afboekingen plaats door verkoop c.q. afschrijving van tijdelijke werken.		
De nieuwe investeringen bedroegen:		
1970	16,2	
1971	13,3	
1972	19,1	
<i>Bijzondere investeringen 1973 t/m 1977:</i>		
Braakman	10,0	
Haringvliet	20,0	
Biesbosch	140,0	
	170,0	
Gemiddeld per jaar		34,0
Normale investeringen Vernieuwingen (oude leidingnetten) Kapaciteitsuitbreiding distributienet Uitbreiding distributienet Verleggingen enz.		11,0—16,0
Totaal per jaar		45,0—50,0

Nieuwe investeringen basis prijspeil 1 januari 1973.

periode van 5 jaar zal de historische aanschafwaarde, thans 231,6 miljoen gulden, ongeveer verdubbelen.

Aangezien de kapitaalslasten ongeveer de helft van de waterprijzen uitmaken zou, indien van alle investeringen de volledige kapitaalslast direct op de exploitatie zou drukken, hiervoor de waterprijzen binnen 5 jaar tenminste anderhalve maal zo hoog moeten worden, waarboven dan nog zouden komen de inkoopkosten Biesbosch en de overige lasten, zoals personeel, energie en chemicaliën.

Met genoemde projecten en een stijging van het waterverbruik met 5 % per jaar, zou vóór ongeveer 1990 geen verder aanvullend project gereed behoeven te zijn. Dit betekent, dat bij een voorbereidingstijd van 5 jaar en een uitvoeringsperiode van 4 jaar, rond 1980 met de studie van een nieuw project moet worden begonnen. Bij hogere stijgingspercentages zelfs eerder. Wat zijn nu de verdere aanvullingsmogelijkheden?

In hoofdzaak zijn de mogelijkheden:

- verdere aanvoer uit de Biesbosch;
- aanvoer uit de spaarbekkens Grevelingen of St. Philipsland, pas mogelijk na de afsluiting van de Oosterschelde;
- aanvoer uit het Albertkanaal in België;
- ontzouting;
- gebruik van afvalwater.

Gebruik van afvalwater

Afb. 6 geeft de gebruikskringloop voor water. Het is niet onmogelijk, dat het sluiten van deze kringloop de aangegeven weg zal worden. Tenslotte is het zo, dat in de

Afb. 6 - Onderdelen van de gebruikskringloop voor water.

- Winning + opslag ruwwater.
- Aanvoer.
- Zuivering.
- Transport + distributie + opslag.
- Binneninstallatie (waaronder eventuele recirculatie).
- Verzameling afvalwater.
- Transport afvalwater.
- Zuivering afvalwater.
- Opslag + lozing effluënt.

toekomst het grootste gedeelte van het afvalwater moet worden gezuiverd. Bovendien vergt aanvoer van water uit de grote rivieren een transport over grote afstand. Door de steeds beperkter wordende ruimte zal dit transport steeds kostbaarder worden. Transport van water is bovendien een weinig nuttige fase in het kringloopprincipe. Er gebeurt niets met het water, alleen wordt beslag gelegd op schaarser wordende ruimte. Volgens een door het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening opgestelde berekening zou in vergelijking met het gebruik van huishoudelijk afvalwater het transport maar circa 20 cent per m³ mogen kosten.

De zuiveringstechnieken zijn thans nog niet ver genoeg gevorderd. Het afvalwater wordt veelal nog niet gezuiverd. Aan het gebruik van afvalwater kleven nog bezwaren, maar de mogelijkheden voor het hergebruik van afvalwater moeten zeker intensief worden bestudeerd. Er zal een nauwe samenwerking moeten ontstaan tussen de afvalwatersector en onze maatschappij. Een dergelijke samenwerking zal overigens naast het gebied van het wateronderzoek en de waterzuivering ook voordelen bieden voor aanleg van leidingen, inspectie van de huisaansluitingen, onderzoek naar sanitaire apparatuur zoals vacuümtoiletten en keukenafval-verkleiningsmolens, voorts voor ondergrond- en beheerkaarten voor leidingnetten (mede nodig in verband met de in voorbereiding zijnde Wet op de leidingregistratie), wacht- en storingsdiensten, mobilfoonnet, alsmede voor de inning van de heffingen Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren, alsook de rioolbelastingen. Voor de samenwerking moet een daartoe

geëigende organisatie aanwezig zijn. De bestuurders zouden daarvoor moeten zorgdragen.

Vervanging van oude leidingnetten

Een punt van zorg voor de toekomst is de vervanging van oude leidingnetten. Sommige leidingnetten zijn 50 tot 60 jaar oud en vertonen gebreken. Er treden lekkages op, waardoor kostbaar water verloren gaat. Voor ongeveer 9 % van het geproduceerde water worden geen inkomsten ontvangen. Een deel van dit water wordt gebruikt voor brandblussing, brandblus oefeningen en andere openbare doeleinden. Een belangrijk deel is echter lekverlies. Dit lekverlies moet worden teruggedrongen. Vervanging van oude leidingnetten verhoogt de lasten aanzienlijk, omdat de afschrijvingen plaatsvinden en nog plaatsvinden op basis van historische aanschafwaarde, welke waarde voor de oudere leidingnetten erg laag ligt. Tot heden speelde het probleem nog niet zó erg daar er nog weinig leidingen behoeften te worden vervangen. Voor de eerstkomende jaren is circa 2 miljoen gulden per jaar uitgetrokken voor vernieuwingen. Een 60-jarig jubileum is mooi, maar het leidt tot extra lasten. Een ander punt is de stijging van kosten door gebrek aan ruimte en door de zwaardere eisen die, op sommige plaatsen, aan waterkeringen worden gesteld. Wanneer bijvoorbeeld de 150 km lange aanvoerleiding uit de Biesbosch als gevolg van de uit planologisch oogpunt noodzakelijke leidingstraat door Brabant en leidingstroken door Zuid-Beveland en Zeeuwsch-Vlaanderen 4,5 km langer moet zijn, dan maakt dit de aanvoerleiding 3 % duurder en het verkochte produkt 1 %. Wanneer door het aankopen van de grond voor een leidingstraat, de jaarkosten voor het hebben van een leiding

in de grond driemaal hoger zijn dan die volgens de traditionele methode, te weten zakelijk recht en gewassenschade, dan kan dit de jaarlasten op de leiding wel met 10 % verhogen en dus de kostprijs van het water met 3 %.

Wanneer het getransporteerde produkt niet water maar olie is, dan zal de invloed op de kostprijs van het verkochte produkt zeker 100 maal kleiner zijn, en dus van veel geringere invloed. Hier komt nog bij, dat een olieleiding veelal eenmalig is, terwijl bijvoorbeeld zwaardere eisen voor het passeren van waterkeringen, bij het waterleidingbedrijf voor elke leiding terugkomen. Een probleem voor ons bedrijf is eigenlijk de lage prijs van het geleverde produkt. Voor 0,1 tot 0,2 cent per liter continu beschikbaar op elk moment dat de klant dat wil. Elke kostenverhoging van bijvoorbeeld het mogen leggen van een leiding, zal een relatief grote procentuele invloed hebben op de kostprijs van het geleverde produkt. Bij een kostprijs van het produkt van 10 tot 20 cent per liter is deze invloed veel geringer.

Recreatiewater

Een punt dat onze voortdurende aandacht heeft is het verbruik door de recreatie. Het recreatief verbruik veroorzaakt bijzondere lasten wegens de seizoenmatige afname en het optreden van pieken, doordat hetzelfde leefpatroon wordt gevolgd terwijl het water meestal nodig is op punten, waar geen of een te klein leidingnet aanwezig is. Om deze redenen wordt een toeslag gelegd op de recreatieve aansluitingen.

Mogelijk zal in de toekomst deze toeslag nog moeten worden verhoogd, aldus de heer Stoter.